

KULA JEOPARRKI TÜRKİYENİN İLK VE TEK AVRUPA VE UNESCO GLOBAL JEOPARKI

Erdal Gümüş^a, Nickolas Zouros^b

^a Kula Jeopark Koordinatörlüğü,

Kula Belediyesi Ek Hizmet Binası, Manisa / Kula / TÜRKİYE

^b University of the Aegean, Department of Geography,

University Hill, GR 81100 Lesvos / GREECE

(erdalgumus@hotmail.com)

ÖZ

Kula Avrupa ve UNESCO Global Jeoparkı Batı Anadolu-Ege eşiğinde, Manisa ili sınırları içerisinde yer alır ve 300km²'lik bir alan kaplar. Kula Jeopark sahası, faaliyetlerini prehistorik zamanlara kadar dem eden, Türkiye'nin en Genç volkanik sahasıdır. Kula volkanlarının ihtişamı günümüzden 2 bin yıl öncesine uzanmaktadır. Antik dönemin Amasya doğumlu ünlü Coğrafyacısı Strabon (MÖ63- MS24) "Coğrafya" adlı ansiklopedik şaheserinde Kula'dan, kömür karası bazalt kayaçlarından ötürü "Katakekaumene" yani "Yanık Ülke" ismini vermiş ve geniş yer ayırmıştır. Kula, Jeolojik ve kültürel zenginliğinden ötürü tarih boyunca; Fransız gezgin Charles Texier'in (1832) "Asie Mineure" adlı eseri ve Amerikalı Jeolog Henry Washington'un (1832) Kula bazaltlarını "Kulait" olarak tanımladığı doktora tezinde olduğu gibi pek çok seyyahın ve bilim adamının çalışmasına konu olmuştur.

Zengin bir Jeoçeşitliliğe sahip olan Kula Jeopark sahası Paleozoik 'den Holosen'e yer kürenin 200 milyon yıllık geçmişine ışık tutmaktadır. Monojenik cüruf konileri, lav akıntıları, sütun bazaltlar, lav tünelleri, volkanik kanyonlar, maarlar, dokanaklar, peribacaları, kırgıbayırlar, ksenolitler, mesa yapıları, şist tor oluşumları, karstik mağaralar ve 15 bin yıl yaşındaki prehistorik insana ait fosil ayak izleri bu doğal ve jeolojik mirastan yalnızca bazılarıdır.

Minyatür volkanlar diyarı olan Jeoparkı'nda cüruf konilerinin yükseklikleri 150 metreyi geçmez. Çok az risk alarak ve gayret sarf ederek ziyaret edilebilen Kula Jeoparkı doğal haliyle Jeoturizm ve Jeoeğitim faaliyetlerine son derece uygundur.

Sahip olduğu eşsiz doğal ve Jeolojik mirasın yanı sıra Kula Jeopark sahası Jeolojik mirasla iç içe geçmiş zengin bir tarihi, kültürel, arkeolojik ve paleontolojik mirasa sahiptir. Kula, 18.yy Osmanlı kent mimarisinin Türkiye'deki en karakteristik ve en iyi korunmuş örneklerinden birisini barındırır.

2011 yılında, Kula Belediyesi himayesinde ve Jeopark uzmanı Erdal Gümüş tarafından hayata geçirilen Kula Jeopark Projesi neticesinde nihayet 5 Eylül 2013 tarihinde İtalya'da; Kula Jeoparkı Türkiye'nin ilk ve tek Avrupa ve UNESCO Global Jeoparkı olarak ilan edilip tescillenmiştir.

Proje kapsamında Türkiye'nin ilk Jeopark Ziyaretçi Merkezi olan "KATAKEKAUMNE" ve yine özel tasarım Jeopark yönlendirme sistemleri ve bilgilendirme panelleriyle donatılmış ilk

tematik jeopatikasını (geotrail) hizmete girmiştir. Bu Jeopark altyapıları imkanları sayesinde Kula Jeoparkı Türkiye'nin ilk düzenli, rehberli indoor – outdoor jeoeğitim (geoeducation) ve Jeoturizm faaliyetlerini sürdürmektedir.

Kula Belediye Başkanı Selim Aşkın ve Kula Jeoparkı Koordinatörü Erdal Gümüş'ün temsiliyetinde Kula Jeoparkı'nın Avrupa Jeoparklar Ağı (EGN) ve UNESCO Global Jeoparklar Ağı (GGN) üyeliği Türkiye'ye 3 önemli ilki daha kazandırmıştır.

- Temsiliyet: Türkiye ile ilk kez Avrupa ve UNESCO Global Jeoparklar Ağı karar alma mekanizmalarında söz sahibi oldu
- Oy hakkı: Türkiye ile ilk kez Avrupa ve UNESCO Global Jeoparklar Ağında oy hakkı elde etmiş oldu
- Muhataplık: Türkiye ile ilk kez Avrupa ve UNESCO Global Jeoparklar Ağı projelerine ortak olma hakkı elde etmiş oldu

Anahtar Kelimeler: Kula Jeoparkı, Jeolojik Miras, Jeosit, Avrupa Jeoparkları, Global Jeoparklar

KULA GEOPARK TURKEY'S FIRST EUROPEAN & UNESCO GLOBAL GEOPARK

Erdal Gümüş^a, Nickolas Zouros^b

^a Kula Jeopark Koordinatörlüğü, Kula Belediyesi Ek Hizmet Binası,
Manisa / Kula / TÜRKİYE

^b University of the Aegean, Department of Geography, University Hill,
GR 81100 Lesvos / GREECE
(erdalgumus@hotmail.com)

ABSTRACT

The Kula European and Global Geopark is situated in the Aegean Region of Turkey at Western Anatolia, within Manisa Province. The Geopark area covers 300 km². The Kula Geopark area is the youngest volcanic region of Turkey where the volcanic activity continued up to prehistoric times. The outstanding volcanic structures of Kula Geopark area are well known at least for 2 thousand years. The great ancient Greek Geographer Strabo (63BC-24AD) in his majestic book "Geographica" named Kula as "Katakekaumene" (fire-born) because of the coal black lava. The geological significance and the cultural richness of Kula was mentioned by many foreign travellers and researchers like Charles Texier (1832) "Asia Minor" and Henry Washington's PhD thesis in 1893 where he named Kula basalts as "Kulaite".

Kula Geopark area is awarded with high geodiversity representing 200 million years of earth history from Palaeozoic to Holocene including maars, monogenic cinder cones, successive lava flow plains, lava caves and tubes, craters, basalt columns, xenoliths, contact metamorphism, ash deposits, waterfalls in volcanic canyons, active karstic caves, badlands and fairy chimneys, mesa structures and schist tor; as far as 15 thousand years of fossil human foot prints preserved in volcanic ash.

Kula Geopark is the land of miniature volcanoes where cinder cones are not higher than 150m. As a result, the geosites are easy to access and visiting the area requires very little risk, effort and time which makes the area excellent for geotourism and geoeducation.

In addition to these outstanding natural and geological heritages, Kula Geopark reveals rich cultural, architectural historical, archaeological, and paleontological monuments. Kula represents well-preserved monuments of the 18th century Ottoman urban architecture in Turkey.

The Kula Geopark Project was initiated in 2011 by PhD Erdal Gümüş with the support of the Kula Municipality. In September 2013 the Kula Geopark was certified as the first and only Turkish member of the European Geoparks Network and the Global Geoparks Network of UNESCO.

As a result of the Kula Geopark Project, Turkey's first Geopark Visitor Centre the "Katakekaumene" and first thematic geotrail equipped with custom designed information

sign and panels were established within Kula Geopark which offers regular indoor and outdoor geoeeducational programs and activities.

The recognition of the Kula Geopark as a member of the European Geopark (EGN) and Global Geopark Network of UNESCO (GGN) provided three great opportunities to Turkey represented by Kula Mayor Selim Aşkın and Kula Geopark Coordinator Erdal Gümüş.

- Official representation: For the first time Turkey gained a position in the European Geoparks and Global Geoparks Network of UNESCO decision-making meetings*
- Voting right: For the first time Turkey gained voting right within EGN and GGN*
- Official partnership: For the first time Turkey gained partnership right to EGN & GGN Projects*

Keywords: *Kula Geopark, Geosite, Geological Heritage, European Geoparks, Global Geoparks*